

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къидекъы

№ 178 (21907)

2019-рэ ильес

БЭРЭСКЭЖЪЙИ
ЧЪЭПЫОГЪУМ и 2

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭЛ
къихэтыутыгъехэр ыкъи
нэмыхъ къэбархэр
тисайт ижъугъотштыхъ

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

«Адыгэ хэгъэгу цыкIум» изы маф

Адыгэ къералыгъо университетым игъэпсэфыпIэ базэу «Горная легенда» зыфиорэм адигабзэр зышIэрэ кIэлэеджа-клохэу, а предметыр шу зыльэгъухэу, олимпиадэхэм, нэмыхъ творческэ зэнэкъокуухэм ахэлажъэхэрэр кызэрэрагъэ-блэгъагъэхэм, ащ «Адыгэ хэгъэгукIэ» зэрджаагъэхэм яхылIагъэу тигъэзет къыхиутыгъагъ.

(ИкIеух я 3-рэ н. ит).

Урысыем и Президент кIэтхэжъыгъ

Урысыем и Президентэу Владимир Путинир гъесэногъэ языгъэгъотырэ учреждениехэм ачIес студентхэмрэ аспирантхэмрэ аратырэ мыльку IэпыIэгъум хэбзэлахъ темыльхъэгъэним фэгъехыгъэ хэбзэгъэуцугъэм 2019-рэ ильесым 10ныгъом и 30-м кIэтхэжъыгъ.

Урысыем хэбзэлахъхэмкэ и Кодекс ия 217-рэ статья гъэ-тэрэззыжынхэр фашыгъэх. 2020-рэ ильесым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжъагъэу хэбзэ-гъэуцугъэм kуачIэ иIэ хъущт. 2019-рэ ильесым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжъагъэу къа-IэкIэхъэгъэ федэр ары мыщ къыхиубытштыр.

Законым зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэмкэ предложениехэр Парламентым ыхэрэ палатэ къыIэкIэзигъэхъагъэхэр Адыгэ Республикаем

и Къералыгъо Совет — Хасэм идеутахэр ары. Ыпalo-кIэ Адыгейим и Лышьхъэу Къум-пыл Мурат ахэм къадыригъэштэгъагъ.

Адыгэ Республикаем и Къералыгъо Совет — Хасэм Парламентым зыкыифигъэзэнимкэ льапсэ хъульэр ныбжыкIэхэм яджэпсалъ ары. Студентхэр депутатхэмрэ республикэм ихбзэ Iэшхъэтетхэмрэ залокIэхэм, законым щыкагъэхэр зэрилехэр къалогъагъ, ахэм зэтыгъо ахъщэ IэпыIэгъоу къа-

ратырэм хэбзэлахъ къытыра-мыльханым епхыгъэ юфы-ном изэшохынкэ IэпыIэгъу къафэхъунхэу яльэугъагъэх.

Зигугъу къэтшырэр щыIен-ныгъэм чыпIэ къин ригъэуцогъэ студентхэмрэ ильесым зэ-ахъщэ IэпыIэгъоу аратырэр ары. Адыгэ Республикаем и Къералыгъо Совет — Хасэр кIэщакло зыфэхъуугъэ юфым Урысые Федерацием и Федеральне Зэlykэ и Къэралыгъо Думэ зэриштагъэр ары. Законопроектыр федеральнэ

хэбзэлахъ къулыкъуми, Урысыем финансхэмкэ и Министерстви щапхырыкъыгъ, ведомствэ гъэ-нэфагъэхми ащ къыдираагъештагъ. Юфым кIэхъу фэхүгъэр студентхэмрэ аспирантхэмрэ мыльку IэпыIэгъоу аратырэм хэбзэлахъ темыльхъэгъэним фэгъехыгъэ хэбзэгъэуцугъэр Урысые Федерацием и Федеральне Зэlykэ и Къэралыгъо Думэ зэриштагъэр ары.

«Адыгейим иныбжыкIэхэр кIэщакло зыфэхъуугъэхэр ю-фым къызэрэдьырагъешта-

гъэр лъашэу сигуап. Тиньб-жыкIэхэм я предложениехэу цыфхэмкэ мэхъянэ зилхэм къадедгъэштэним сыйдигуути фэхъазыр. Республиком ихбзэ къулыкъухэм ныб-жыкIэхэм афэгъэхыгъээ политикэм ипхырыын сыйдигуути лъашэу анаэ тырагъэты. НыбжыкIэхэм гъесэногъэ дэгъу ягъэгъотыгъэнимкэ, ясэнхэхат щылыкIэхэмкэ тфэлъэкыщтыр зэкэштэшэ», — хигъеунэфыкыгъ Къумпыл Мурат.

АР-м и Парламент

ЗЭКІРИ ИГЬОУ АЛЬТАГЬ

Урысыем и Кыблэ Парламентхэм я Ассоциацие изичэзыу я XXXI-рэ конференции блэктыгъэ тхьамафэм къалэу Астрахань щыкыагъ. Кыблэ шьольырым исубъекти 9-мэ япарламентхэм ялтыклоу хэлэжьагъэхэм ашыщыгъэх АР-м и Къэралыгъ Совет — Хасэм идепутатхэри. Купым ипэшагъ Парламентын и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр.

Конференциер зэрэкүагъэм, Адыгейим и Парламент къэшакло зыфхэхүгъэ юфыгъохуу къыхильхагъэхэм ташигъэгъозагъ аш ипрес-къулукъу. Постумки юфыгъо 30-мэ конференцием щатгушыгъагъех. Субъектхэм хэхъоныгъэ ягъешыгъэнэм, хэбзэгъэуцугъэу аштэхэрэм нахыбэу шуагъэ къахынным ахэр афытешэпсихъагъэх.

Федеральне хэбзэгъэуцугъэхэм афшыгъэн фээ зэхъокыныгъи 7-мэ АР-м и Къэралыгъ Совет — Хасэм идепутатхэр къэшакло афхууцугъэхуу къыхалхагъэх. Гушилээ пае, сабыибэ зэрыс унагуу посун-пэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фытегъэпсихъагъэхээ программэм хэлажьэхэрэм зыр афгъэхъыгъ.

Программэм шапхъэу къышдэлтигъэхэмкээ, эшхъэгъусэхэм (унагъор имыкъурэм, ным е тым) аныбжь ильэс 30-мэ емыхъуцугъэмэ ары ахэм ахэлэжъэн амал зялэрэр. Унэгъо ныбжыкъэхэм илпилэгъу ятыгъэнэм фэгъэхъыгъэм ильэс 35-мэ емыхъунуу къышцело. Аужырэ ильэсчэм ныбжыкъэхэм аныбжь ильэс 25 — 27-мэ нэсигъэу ехъугъэу къээрэшэнхэр Урын-псальэм къышцело.

Сыые Федерацием зэрэштитуу шэнэ щыхыгъ. Адыгейри адредхэм афэд. Аш фэшл а ныбжыр ильэс 40-м нэгъесигъэн фаеу тидепутатхэм алтыгъагъ.

Чыгхэтэ товариществэхэм мэкумэш хъызметэм ичигүхэр зерищыклагъэм тетэу зэрашмыгъэфедэхэрэм фэгъэхъыгъэ джэпсальэу АР-м и Парламент идепутатхэм алгъэхъазыгъэми конференцием хэлажьэхэрэр нэлүасэ фашыгъэх. Чыгур зыгъэхъаулырэм къытыхыжыгъэнэу федеральне хэбзэгъэуцугъэм къышдэлтигъагъ. Арэу щитми, къызэралыпхыщым шапхъэу пыльхэм ягъэцэкэн ильэсчэр ехъих, чыгуу лахыгъэу абынэжьгъэхэр зиенхэр бгъенэфын умыльэкынэу бэрэ къызэрэхъэкырэри къыдэлтигъагъ.

Аш фэшл ахэм афэдээ товариществэхэм ахэтэу зичигуу лахызмыгъэфедэхэрэм администривнэ шпъэдэкыжь ягъэхъыгъэнэм ыкчи ахэр къаалыхыжыгъэнхэмкээ шапхъэхэр нахь къызэрэхъюу шыгъэнхэм фэгъэхъыгъэ зэхъокыныгъэхэр законым фэшыгъэнхэр джэпсальэм къышцело.

Страхованиемкээ пенсиехэм афгъэхъыгъэ федеральне хэбзэгъэуцугъэм зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм Адыгейим и Парламент идепутатхэр къэшакло фэхъуцугъэх. УФ-м пенсиехэмкээ исистемэ мы ильэсийм къэшакло ыкчи къыхэхъагъэхэм ашыщ ильэс 30-м нахь мамаклоу къудажэм щэлэхъыгъэхэм ахэр къызэрэхъэхэрээ зэхъокыныгъэхэр законым фэшыгъэнхэр джэпсальэм къышцело.

Пае къаратырэр процент 25-кээ къэлтигъэнэир. Пенсионеры ильэс 30-м къыщымыкээ мэкумэш хъызметэм щылэжьагъэмэ, иофшаплэм мы уахтэм ыумытэм ыкчи къудажэм щэлэхъыгъэхэм ахэр къызэрэхъоштыр.

Цыфреу зыныбжь хэклотагъэр, ипсауныгъэ зэрэзэшыкъуагъэм е нэмикли ушьхыагу горэм ыпкы къиклоу къудажэм дэкыжьэу

къалэм къожьэу къыхэкы е социальнэ учреждение горэм щылэхъуунуу мэхъу. Аш къыпкыры-къыхэзэ, шохл имышоу къудажэм щылэхъуунуу фаеу законым зэрэхъагъэр мытэрэзэ, цыфым социальнэ фитынгъэу илэхэр аш укохэу тидепутатхэм алтыгъагъ.

Пенсионерыр ильэс 30-м къыщымыкээ мэкумэш хъызметэм щылэжьагъэу, непэ иофшаплэм ыумытэхъыгъэ, зылэхъуунуу фэхъэхъыгъэ зэхъокыныгъэу посун-пэхэм Кодексым фашыгъэхэм ягъэцэкэн, нэмикли иофшохэм къэшакло афхууцугъэх. ЮРПА-м иконференции хэлажьэхэрэм ахэр зэкэри игью алтыгъагъ.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Кавказыр орэмамыр!

Искусствэхэмкээ Iэпэласэхэм я 20-рэ Дунэе фестивалэу «Кавказыр орэмамыр» зыфиорэр чырпьюгъум и 3-м щегъэжьагъэу и 6-м нэс Адыгейим щыклошт. Аш фэгъэхъыгъэу АР-м культурамкээ иминистрэ игуадзэу Шъэуапцэкъо Аминэт гушилэгъу тыфэхъуугъ.

— Аминэт, бжыхъэр мэфэк! зэфэшхъафхэмкээ бай тфэхъугъ. Республикам имэфэк! мэфэк тэфэу Адыгейим «Кавказыр орэмамыр» зыфиорэр фестивальри щыклошт. Сыдэущтэу аш зыфэхъуугъэхъазырьра?

— Республиктэ загээпсигъэр мыгъэ ильэс 28-рэ мэхъу, тнынбжыкъ, ау нэмикли шьольырхэр къытэнэкъохуу. «Мые-къуапэ культурнэ гупчэ шьушыгъэ» alo. Федеральне, шьольырхэр фестивальхэр ретэгъэклохъ, культурэм имызакъоу, зеклоным хэтэшх, музейхэр, къушхъэхэр ятэгъэльгъэх. Типравительствэ лэшэу ынаэ къытэт. Тиколективхэр егугъух, мары, гушилээ пае, мыгъэ тиколективхэм грантищ къирахыгъ са-модеяльтностын щегъэжьагъэу сэнхэхт купхэм анэсигъэх. Къэралыгъо ансамблэу «Исламыем» оперэр Урысыем ишьольырхэм къаашгъэльгъо, джащ фэд Тэххутэмыкъое районым икъэшшокло купэу «Адыгэхэр» зыфиорэми миллиониту хурэе

грант мыльку Iэпилэгъур къырихыгъэу юф дешэ.

«Кавказыр орэмамыр» зыфиорэр я 20-рэ Дунэе фестивалыр тиреспубликэ щыклоным пае ти Лышхъэ юфышо зэшүүхыгъ. 1997-рэ ильэсийм Гергиевым фестивальри къыгупшысыгъагъ. Ашыгъум Кавказым щыбрысыгъагъ. Мэхъэнэ куу илагъ. Культурэм Iэпэласэхэм къагъэльгъэрэхье искуствэм цыф льэпкъхэр зэригэшүүнхэр шпъэриль шьхыалуу фальгъэштгэх. Субъект 16-мэ, СНГ-м хэхъэрэ къэралыгъохэм, Тыркуем, Ахъяз Республиктэ къараыкъыт колектив Iэпэласэхэр мыгъэрэ фестивалын хэлжэхъэштх. Зекэ къедгъэблэгъагъэхэм хъаклэхъэр афэтыбуытгъахэх. Фестивалын ипрограммэ зэхэдгъэуцугъагъ.

— Сыдээ зэлуклэгъуха, зэхахъэха аш къыхиуытэцхэр?

— Алерэ мафэм нахыпэм штыштыгъэу зэхэхтэу урамын къирахыкъохэр хэтхыжыгъ. Зыкыныгъэм ыкчи Зэгурьононгъэм я Гупчэу тиэм къытекынхэш, Зэфэхъысыгъжь концер-

фестивалын хэлажьэхэрэр ыкчи къыхъаклэхэр Къэралыгъо филармониим къеклолэштх, аларэврэ плъэхъым къырдгъэлкъоштх. Аш мэфэк щыкло ыкчи тетэу фестивалыр къышызэлтигъошт. Къыкъэлтыкъорэ мафэм Координационнэ советым изэхэсигъ щылэшт. Къыблэ федеральне шьольырхэм щызэхэштээ ассочиацие «Юг» итхъаматэ, льэпкъ къултурум и Урысые унэу Москва дэтым, УФ-м культурэмкээ и Министерствэ илъякъохэр, колективэу къэкъоштхэм къызахъэлэгъэштх, ахэм егъэджэнхэр къаашшытх. Пхъэм, шъом, етэфим, тыжыным юф зэрадашээр къагъэлэгъошт. Концертэр сыхытэр 4-мрагъэжъэшт. Гупчэм тысыплэхэр фашыштын цыфхэр гупсэфэу щысхэу концертим еплынхэ альэкъын пае. Урысые эстрадэм щыцэрило артистхэри тихъаклэштх. Чэцим сыхытэр 10-м жьогъотопыр щылэшт. Чырпьюгъум и 6-м хъаклэхэр къушхъэм тщэштх, щеджэгъохум гъогу тэхжыаштх.

— Фестивалын итамыгъэ зыгъагъээр зэльшээрэ сурэтышэу ыкчи архитекторэу Бырсыр Абдулахь. Ритоным машло къырихэе аш тамигъэм итыгъ. Сыда плюмэ, а уахтэм Кавказым щыбрысыгъагъ. Джы, Тхъэмкээ шыкур, тырэхъят, арты, машлор ритоным итхыжыгъ. Тиктушхъэхэр аш ыкчи къыдэуцугъэх. Тымэкъумэш шьольырхэр фестивалын итамыгъэ итыгъэх. Ауджы ахэм ачылээтибыракъ ит — жьогъо шыыкъутлум тамигъэм чылээ щаубытыгъ. Мые-къоэз къултурум, археология баир ары тиадыгэ льэпкъ зэрэшэрэ. Яттынэу дгъэхъазыгъэ шуухафтынхэм ритоныр, тыгъэкээ гэгъуцэхэй адыгэ къуаэр ахэтиштх. Координационнэ советым къыкъэлтыкъорэ фестивалыр зыщишт щылэхъыр къызигъэнэфэк, ритон тамигъэр ялъякъохэм яттышт.

— Фестивалын итамыгъэ дунэе хъытым къижуу гэхъэгъах. Дунаим щызэлъяшээр Улээпэ юашхъэ къыщычахыгъэ ритонэу шышхъэ зышшытэр тамыгъэм игупчэ чылээ юыгъ. Сыда зэхъокыныгъэу фэшьушыгъэхэр?

— Фестивалын итамыгъэ зыгъагъээр зэльшээрэ сурэтышэу ыкчи архитекторэу Бырсыр Абдулахь. Ритоным машло къырихэе аш тамигъэм итыгъ. Сыда плюмэ, а уахтэм Кавказым щыбрысыгъагъ. Джы, Тхъэмкээ шыкур, тырэхъят, арты, машлор ритоным итхыжыгъ. Тиктушхъэхэр аш ыкчи къыдэуцугъэх. Тымэкъумэш шьольырхэр фестивалын итамыгъэ итыгъэх. Ауджы ахэм ачылээтибыракъ ит — жьогъо шыыкъутлум тамигъэм чылээ щаубытыгъ. Мые-къоэз къултурум, археология баир ары тиадыгэ льэпкъ зэрэшэрэ. Яттынэу дгъэхъазыгъэ шуухафтынхэм ритоныр, тыгъэкээ гэгъуцэхэй адыгэ къуаэр ахэтиштх. Координационнэ советым къыкъэлтыкъорэ фестивалыр зыщишт щылэхъыр къызигъэнэфэк, ритон тамигъэр ялъякъохэм яттышт.

ТЭУ Замир.
АР-м изаслуженнэ журналист.

«Адыгэ хэгъэгу цыкъум» изы маф

(Икъех).

Джы тыгъуасэ «адыгэ хэгъэгу цыкъум» тыщыагь, аш изы мафэ зэрэкъуагьэр зэдгэльэгъу.

Гъэспэфытэ базэу кіләццы-күхэр зыдэшыгъэр дэхэ дэд. Къушхъэ лъягэр хаупки, ыклоц базэм иунэхэр rashykhagъэхэм фэд. Мышкъор къызырауп-кіхым, къушхъэу чеу лъягэ фэдэ хуульэм мы чыпэр къышхъагь.

Базэ зэтегъэпсихъагьэу тыздэхъагьэм ижъирэ адыгэ орэд макъэр, нархэм яоредхэр щызэхэтхыгъэх. Еджэпэ унэу айненфагъэм иятонэрэ къат ары орэдэ къызэриуыкъыстыгъэр. Адыгем щызэлъашшэрэ цыфу Гъукъэ Замудин мастер-класс аш къышитыгъыг.

Мы унэм иапэрэ къат лагерым щыгэ кіләеджакохэм азыныкъо адыгэ шхыныгъохэм яхьылгъэу шэнэгъэхэмкэ докторэу Цыкъуныбэ Аминэт лекции къышеджэштыгъ.

лагерэу зэхашагьэм егъеджэн юфымкэ пшъэдэкъыж щызхырэ Цэй Заремэ.

Аш фэдэу зэкілъыкъохэу

кілэеэгъаджэу мыш къырагъэблэгъагьэхэм язантииэхэр гъэпсыгъэх.

— Адыгэ шхыныгъохэм яхьылгъэгъагь непэ сисыхъат, — къелуатэ Цыкъуныбэ Аминэт. — Ар езъэжъэним ыпекэ анкетэхэр эзъэхъазырыагъэх, упчэхэм яджэуапхэр ныбжыкъэхэм къаразгъэтигъ, ахэм къауагь адыгэ шхыныгъохэу ашэхэрэр, ахэр адэр лъэпкъхэм ягъомылапхъэхэм зэрэтекъхэрэр къалотагь, хэтэрыкхэм, пхъэшхъэ-мышхъэхэм ацэхэр къырауагъэх. Адыгабэр щыгээмэ, лъэпкъыр щыгэшттэй тэлөмэ, джаш фэд, сэ сишшошыкъэ адыгэ шхыныри, ар адыгэ культурэм изы Iахь, адыгэр адэр лъэпкъхэм къахэзыгъэшхэрэм ашыщых ишхныгъохэр.

— Мыш фэдэ лагерь апэрэу республикэм щызэхашагь, сидэүштэу уеплъира аш? — сэупчы Цыкъуныбэ.

— Сэ сишшошыкъэ, мы юф-

ыкы нэмыхкъэхэм. Ныбжыкъэхэм шу альэгъурэ Дэзбэ Мыхамэт калэхэр лъешэу ытгэгшүүагъэх.

Лагерым тызышыгъэхэе мафэм аш къеконэу ежэштыгъэх адьгабзэм изэгъэшшэнкэ. Проектэ описэу зэхашагъэм итхаматэу, гуманитар уштыйнхэмкэ Адыгэ республике институтын ипашэу Лынжъу Адамэ.

«Адыгэ хэгъэгу цыкъум» кіләццыкъубэмэ нэлүасэ тащифэхъугь, гушыгэгүү тшыгъэх. Аш къытэклолагъэр Клубэ Ратмир. Ар Мыекъуапэ хэхъэрэ псэунпэу Северо-Восточные Сады зыфиорэм щэпсэу. Аш дэт еджаплэу N 19-м ия 9-рэ класс калэр Ѣеджэ. «Хэт шууикъэлэгъаджэр?» сэуны сэуны. «Кілэеэгъаджэ тилэп, адигабэр ткүрэп», ытуягь. Ау калэр дэгэу дэдэу адигабзэкъэ мэгүшшэ. Ятэянхэм сакъэупчагъэти, ятэ заводын, янэ кіләццыкъу ытгылпэм юф зэрэшшээрэр, янэжни Мыекъуапэ зэрэдэсир къытуягь. Калэм

бээр дэгъоу зеришшэрэм къышуухьатыгъэр ныдэльфыбзэр унагъом къызэрэшжээрэр ары.

Шхъэххүтэ Бэлэрэ Мыкъо Айдэмэррэ Улэпэ гуртын еджаплэм къыкыгъэх. Лагерым ахэм лъешэу агу рихыгь. Ныбжыкъэхэр олимпиадэхэм ахэлажжэх, адигабэр урокхэр яласэх, якъэлэгъаджэу Шэуджэн Светланэ ягуалэу ыцэ къырало. Лагерым зышиукиэрэ цыфхэр ашогъэшшэгъоных.

Пшыпий Даринэ Пшыкъуйхъабэ щыг, я 9-рэ классын ис, дэгъоу еджэ, олимпиадэхэм апэрэ чыпилэхэр къашехых. Икъэлэеэгъаджэу Бэгъ Мариет шхъэкъэфэшхо фишэу къытегүшшэ, лагерым къызэрэшкъуагъэмкэ, адигэ дунаим зэрэхэтгэгъэмкэ зэхэшакохэм лъешэу афэраз.

Аш фэдэх Мыекъуапэкэ гимназиу N 22-м Ѣеджэрэ Бэгъушъэ Мурат, гимназиу N 5-м икъэлэеэджакохэу Даур Шамилэ, Лафынь Абрек, Гъобэкъуа къыкыгъэу Теуцожь Ислам, Адыгэкъалэкэ Бэгъ Амир — мыхэр ыкы нэмыхкъэхэр шхъэкълафэ зыфэпшын зытэфэрэ калэх. Яндыэлъфыбзэ ашэ, рэгүшшэх, рэгүшшэх, лъэпкъым инеушырэ мафэ зэллыгъэш ныбжыкъэх.

Кілэеэгъаджакоу лагерым щыгэхэм еджаплээр къызаухыкъэ адигабзэр ясэнхъат хууныр зэхэшакохэм къыдалытэми, ахэм янахыбэ дэдэм нэмыхкъ сэнэхъатхэр къыхахытых, Москва, Санкт-Петербург, Ростов, Краснодар ыкы нэмыхкъ калэхэм ашдэжштых. Ахэр тыйдэ щыгэхэм, зэрэдэгъэхэм рыгушхохэу псэунхэмкэ мы юфхъабзэм иштуягъэ къызэрэшкъоштэйтэу кілэццыкъухэм такъыхэкъыгъигь.

СИХЬУ Гошнагыу.

Сурэхэр ыашынэ Аслын тырихыгъэх.

тхъабзэм мэхъанэшхо и. Мыш фэдэу хэушхъафыкъыгъэу лъэпкъым щыг ныбжыкъэхэм нэмыхкъ къэралыгъохэм ашызэхашщэх. Лъэпкъым къыхэкъыгъэ ныбжыкъэхэр аугонохшэш, шхъафу юф адашэ. Аш мэхъанэшхо и ныбжыкъэхэр лъэпкъым руѓушонхэмкэ, ашэ ашэнхэмкэ, — elo Аминэт.

Адыгэ къэралыгъо гимназиим адигабзэмкэ икъэлэеэгъаджэу Темзэкъо Маринэ лагерым икъэлэпү шхъал.

— Кілэеэгъако 60 лагерым непэ щы. Ахэм ягъэджэн, ягъэшхэн, языгъэпсэфыгъо уахътэ зэпчыгъэ фэмыхъоу зэхэшгъэнир юф къызэрикъон. Ау лъэнъюхэр зэкэри къыдэлтигъэхээ, лагерым иоффшээн зэхэтэцэ. Къеджэблэгъэрэ цыф гъэшгъёнхэм яуахътэ гъэнэфагъэ. Ахэр ятуягэу ийтом къэкох. Аш фэдэу мы мафхэм кілэеэгъакохэм аль-кълафъ, шхъадж ежь зыфэгъэзэгъэ лъэнъюхэрэ ельтигъэу мастер-классхэр зэхашагъэх сурэтиш цэриуо Бырсыр Абдулах, зэльашшэрэ актерэу Зыхъэ Заурбый, шэнэгъэлэжхэу Къуекъо Асфар, Бырсыр Батырбый, Емык Нурджан

Къуджэм ихэхъоныгъэ юфыгъо шхъа ўхэм ашьш

Урысыем и Правительствэ куаджэм ихэхъоныгъэкІэ Къэралыгъо программэу 2025-рэ ильэсым нэс кызэлъзыубытырэр бэмышІэу ыухэсигъ.

ликэм зэрийхээр. Гүшүйлэм пае, хэтэрькхэм якъэгъекынкээ, чыгхатэхэм ялэжынкээ, лыр, Ѣэр къэхыижьыгъээнхэмкээ, бжьехъуным зөгъэушъомбгүгъэнымкээ, щагубзыухэр хъугъээнхэмкээ, шайлжэжынымкээ ыкли нэмькылъэнькъохэмкээ. А зиггуу къэтшыгъэхэр зэкэ Программэм къыхеубытэх. Непэ пшъэрыйль шъхъаэу ти!эр зыфэкложырэр гухэлъэу итхухягъэхэр зэшшохыгъэ зэрэхъущтхэ амалхэр гъэнэфгэгъэнхэр, цыфхэри ащ къыфээтыгъэнхэр ары.

Аш пшъэрыйт шъхъа!еу илэр хэгъэгум цыиф пчъагъеу щыпс-урэм ипроцент 25,3-р къоджэдэсхэм зэратефэрэр зэхъокыгъе мыхъуныр, цыифхеу къуаджэхэм адэсхэм ящылак!е зыкъегъээтэгъэнныр, къэллэдэсхэм щылак!е амалэу яжхэм алтыгъээсцыгъенныр ары. Социальна юфыгъохэм язэш!охын — медицинэм, гъэсэнэгъэм, культурэм алъэнэ-къок!е фэло-фашихэр зэрицы-клагъэм льыклахъеу зэш!охыгъэнхэр, цыифхэр зыч!есыщтхе унэхэр ык!и еджап!ем джыри мык!охэрэр зыщыагъыштхе кэллэц!ык!у ыгъып!эхэр, гъогухэр, псырык!уап!эхэр шыгъэнхэр ык!и газыр алек!эхъэгъэнныр анахь шъхъа!эх. Аш нэммык!еу Интернетым, цифрэ шык!иэм тетэү гъэсэнэгъэм епхыгъэ юфтахъаб-зэхэр зэш!охыгъэнхэм лъэшэу ана!э атырагъэтышт. Мыщ dakloy къэлгъэн фае къоджэдэсхэр чып!э зыгъээорышиж!эжъынным зэш!уихыре юфыгъохэм икъоу зэрахэмилажъэхэрэр. Аш къып-къырык!еу мы Программэм лъэшэу ына!э зытыригъэтыштхэм аашыц къуаджэм играждан об-ществэ изэхэцэн.

Урсымын исоциальны-экономикэх хэхьоньгыэ ильэнүүкъо шьхьаалэхэм ашыцгаа къэнэжбы гъомылапхъяа хэгъэгум ищыкальгээм фэдиз зыригъотыл! Эхьыннымкээ экономикэм иагарнэ лъэнүүкъо ищык! Гэгъэ амалхэр егъэгъотыгъэнхэр. Мы программэр ильсэсбэмэ ательятаатъяа зэрээчтэй мэхъянэ гъэнэфагъэ ил. Къоджэ хъызмет зехъяным щызэтэтихъяа гэгъе тофыгъохэр зэильыгъок! Эзшопхынхэр щытэп. Ашкээ зээк! Цыфхэм aklyach! Эздырахыл! Энэим мэхъянэшко ил.

Мэкью-мэцшым ылъэныкъок! Этилофхэм язытет дээу кыкырэп а юфыгъом хэлпъэнэу нахьижхэм я Совет унашьо зэришыгъэм. Ары пакюшь, урсыье экономикэм анах пэртынгъэ щызыубытыхэрэм тащыш, къоджэдэсхэм гүшүйэ дэхабэ къалажкыгъ ялофшиак! Эк! Ау тиреспубликэ мэкью-мэцшым фытегъэпсихъагьэу зэрэштым къыхек! Эу щылэнгъэм ильэныкъо шхъялаэхэмкэ бэ ащ елтыгъэр. Республика и Лышхъяэу Къумпыл Мурат мы лъэныкъом ренэу ынааэ тыргэгъеты. Къыхэгъэшгъэн фае чыюпс-климатический амал дэгүүхэр респуб-

A black and white photograph capturing a large flock of white geese in a rural setting. The geese are densely packed in the foreground, their heads turned towards the right side of the frame. Behind them, a rustic wooden building with a dark door stands partially hidden among tall trees and shrubs. The scene conveys a sense of a traditional farm environment.

исхэр кызызетеңгээнэжкыгъянхэр, ахэм абзэ, якультурэ, ялешлагъэнхэр ыкли нэмыхыбышхэр къэхуумгэцэнхэр.

Къуаджэм ихэхъоныгъэкіэ программмэй илэр Адыгейим гъэхъягъэ хэльэу егъэцакіэ. Чынгур, хэт иунаеу щитми, гъэфедэгъэн фае, ашт кырыахыжырэр зыщы-луагъэкын альэкыщт чынпіххери щымылэхэмэ хьущтэп. Республика мипашхэмий а eklonlak'эр ары а Ioфым фырялэр. Хызымэтшлэпіэ инхэу технологиякіхэр, машинэ ыкли оборудование тэгээпсихъягъэхэр зилэхэм, лэжынгэ бэггуагъэ къээзыхыжыхэрэм нахь хызымэтшлэпіэ цыкликхэр, унээ лэпніггу хызымэтшлапіхэр зыльщаэнхэ фае. Республика мэхэубытагъэу къышахыжырэ мэкумэц продукциер пштэмэ,

хаптэхэмэр чыыгхатэхэмэр къа-
klaklopэр процент 80 фэдиз
мэхьу. Адыгейимкэ жъоклуптэхэм
аубытырэр гектар мин 240-рэ,
хаптэхэр зэрэхъухэрэр мини
120-рэ, ахэм чыыгыу аубытырэр
гектар мин 22-рэ фэдиз. Ахэм
анэмыйкэу чыыгхатэхэу 113-рэ
тил, ахэм гектар мини 2 аубыты.
А пстэури ключчашоу ѿйт пшъэ-
рыльтэу зыфедгъэуцужыгъэхэр
къыллахъунчамкэ

Ильсэу блэкыгэхэм афэдэү непи тинахыжхэр гуфаплэй къаклэххувхээрэм ахэпплэх. Тиньжбыжкэхэм юфыгью къе-уцуухэрээр афызэшохышт-афызэшомыхыштэм егушигсэх. Хэгэгум иштихуу къырамыгээхынным щэгугъых. Хабзэмрэ нахыжхэмрэ яштуагъэкэ ахэм якулаинигъэрэ ялэпэлэсэнгьээрэ ахэхю. Джы ахэм ящыкла-гъэх технологиякээр, машинаклэхэр, производственнэ зэ-фыщытыклэхэу уахтэм диштэхэрэр. Ахэр зэкэ хета ахэм къязытыштыр? Тэ зэрэтшошырэмкэ, хабзэр ары! Сыда пломэр, хабзэр ары, политикиари, эконом-

мэтшлап!эхэр щызэхэцгэйэнхэм пае промышленнэ предприяти-ехэр атьэфедэштыгъэх. Ахэм колхозхэмрэ совхозхэмрэ «шеф-скэ Іэпүіэгъукэ» заджэхэрэр аратыштыгъ, псеүп!е цыклюхэм яхэхьонигъяк!е Іэпүіэгъу афэхьщгыгъэх. Джащ фэдэу апшээрэ ык!и гурьт еджап!эхэм ач!эхэр лэжыгъэм иухыжынк!е адэлэштыгъэх. Былымхъуним хэхьонигъэе егъешыгъэним ык!и чэм лъэпкыышуухэр къыхэхыгъэн-хэм пае пункт 35-мэ Ioф аш!эштигъ.

Ау хэгъэгум экономикэ реформэхэр зыщыкогъэ ильэсхэм зыпкь иуцогъэ системэрийн эзэхэзывгь. Мы аужырэ ильэсхэр арыныилеп цыиф псэүпээ цыкликхэмрэунэе 1эпийгээд хъязмэтшал-плэхэмрэ фыщытык1эу афырялэр нахьышум ыльэнарько1э зы-зэхьжигъэр. Федеральнэ за-конёу «Унэе 1эпийгээд хъязмэт-шал1эхэм яхыилаг» зыфиорэм зэнэжко1ку къызлыкырэ 1офи-твохэм нэфагъэ къахильхяагь, талэки хэхъоныгъэ ашыным дае къяралыгьо 1эпийгээд зе-

зованиеиҳәм, къуаджәхәм мәкъум мәшым хәшықыл дэгъу фызилә специалистхәр аышләржынхәр тищықлагъеү щыты. Чыгумрә мәкъум-мәшымрә бысым дэгъу яшықлагъ.

Адыгэ Республикаем инахъыж-
хэм я Совет зэрильтээрэмкээ,
куудажэм ихэхъоныгъэкээ Къэ-
ралыгъо программэм къыдильты-
тэхэрэр зэшлэхыгъэнхэм пae
къералыгъо хабзэмрэ чынпээ
зыгъэорышигъжынымрэ якъулы-
къухэм іэпныгъу гъэнэфагъэ
къоджэдэсхэм аратын фae.
Анахь мэхъянэ зиlэр цыиф жу-
гъэхэм яцыхээ а пстэуми ате-
льных ары.

Лъыныр ары.
Программэм къызэрэдилты-
тэрэмкэ, унэго фермэхэр ыки
хъызмэтзехъаным епхыгъэ нэ-
мыкі амалхэр зэхэшгэхээмэ
ишлөгъяшко къеклощ. Джащ
фэдэу былымүсхэм, былым
льэпкьышуухэр къыхэгъяэнхэм
ыки нэмыкіхэм мэхъанашо ялэу
шыт.

Адыгэ Республикаэм мэкъу-мэшымкэ и Министерствэ дэжь кьюлыкыу гъэнэфагъэ — унэе Іэпүїэгъу хъызметшлэхэм ялофшэн льыппльэштыр — щизэхэцгэйн фаеу уахътэм пшээриль къегъэуц.

Мэкьюмшишэ ыктын фермер хъызметшапхэхэм йэпынэгэу ятыгъэним пае къэралыгъо тофтухъабэ тедзэхэр тищыклагъэх.

Нэбгырэ пчагъэу адэсхэм емыльтыгъэу, псэүпэлэстэуми граждан обществэмкэ структур-нэ подразделение гъэнэфагъэхэр ашызэхэцгэхэнх фае, аш нахыжьхэм я Совет хэтхэмрэ общественнэ объединенихиэмрэ зыфагъазэмэ шуягъэ къыхынэу тальтын.

Адыгэ Республика мэжүү-мэшүүмкээ и Министерствэ, Адыгэ Республика лъэпкъ юфхэмкээ, йээкъыб къэралхэм аышпсөурэ тильэпкъягъухэм адырьлэ зэлхүнгэхэмкээ ыкыл къэбар жүгъэм иамалхэмкээ и Комитет, хабзэм имуниципалын къулыкъухэм анаё тырагъэтын фае къуаджэм ихэхъоныгъэккээ Программэр гъэцкэлгээ зэрэхъурэм, джаш фэдэу йэнэ хурааехэр зэхажэнхэ, рубрикэу «Къуаджэм ихэхъоныг» зыфиорэр атетэу тхыгъэхэр гъээтхэм къарагъэхъян, ильяс къэс зэнэктокъухэр къолжа койхэм аышзахашан фае

Аш нэмүүкэу гуманитар ушэ-
тынхэм апылъ институтэу
Т. Клэрашэм үцэлкэ щытым
республикэмкэ куаджэм ихэ-
хьоногыг изытэс исоциалнэ-
экономикэ зэхэфэн lof дишэ-
жынену игбо фэлтэгтугъянену,
анахьеу унээ լытэгы хызметэ-
шлангэхэм къафэгъээжкыгъэ-
ным, предпринимательствэ
цыклюмрэ гурытымрэ зягъэу-
шъомбгъээзнын япхыгъэ
амалхан шүхэм албанчи-скэ

амалхэу Ѣыгэхэм альэнэйбокіз.
ГҮҮКІЭЛІ Нурбый.
Адыгэ Республикаем ина-
хыыжхэм я Совет и Тхва-

паратын фаер къышык! Игъэт-
хъыгъ.

микэри, мылькури, нэмүкыбыэхэри зылэктэльтийр. А пстэури амалышлоу мэхбү лэжьыгтэр нахьбыбэу къахыжыннымки, йоффшэнтэр нахь щынэгтьончьеу щытыннымки. Ары хабзэр зыфаери, ары Программэм къыдильтытээрэи.

Адыгейим псэуплэ 224-рэ ит, ахэм аащышу 56-мэ нэбгыри 100 имыкъу зырыз адэсир, псэупли 7-мэ зыпари адэсэп, непэ кызынэсыгъэм ахэр псэуплэхэм ахатхыкыжыгъэхэп. Къоджэ щылақлэр нахышу хъузэ лъэкlyатэ нахь мышлэми, республикэм статистикэмкэ и Гъэло-рышлаплэ къызэритыгъэмкэ, къоджэ псэуплэхэм адэс нэбгырэ пчыагъэм хэкъы зэпьт.

ЫІпэкІэ республикэм ипа-
щэхэм къуаджэм ІэпыІэгъу хъыз-

НыбжыкІэхэмрэ хэгъэгум ибыракърэ

ЗЭІЭПАХЫЗЭ АГЬЭБЫБАТЭ

Москва иурам шъомбъошхоу академикэу Сахаровым ыцІэ зыхырэм Урысыем и Къэралыгъо быракъ ыныбжь ильс 350-рэ зэрхъугъэм фэгъэхъыгъэ зэхахъеу ѢыкIуагъэм Адыгэ Республиком иныбжыкІэхэр чанэу хэлэнжьагъэ.

Урысыем икъуаджэхэм, къалэхэм, шъолтырхэм ябыракъхэр 1500-рэ хүхүэу зы быракъышо ашыгъягъ. Плэмые метрэ 2541-рэ хүхүэу быракъыр Урысыем ирекордхэм я Тхыль датхагъ. Аш фэдэ быракъышо апэрэу ашыгъягъ зэхэшаклохэм къауагъ.

«Быракъыр зээлахы» зыфиорз иофтхъабзэу хэгъэгум ѢыкIуагъэм нэбгырэ мини 10-м еху хэлэжьагъ.

Иофтхъабзэм зедгъэушъомбгууз къалэхэм, районхэм, къудажэхэм плунгъэм фэгъэхъыгъэ зэулыкІэхъэр ашызэхэтщагъэх, — къигитуагъ Адыгэ Республиком ишъолыр «НыбжыкІэ Гварди» ишаа, Мыекуапэ инароднэ депутататхэм я Совет идепутатэу Бэрзэдж Аснет. — Тарихым, тъэхъанэу тызхэтим яхылгэгэе улчIэхэр ныбжыкІэхэм аратыщтыгъэх. Зэфхъысыжь пчыхъэзэхахъэхэм зэгъэпшэнхэр аашашызэ, къэлэеджаклохэм къэбархэр къауатэштигъэх.

Хэгъэгум и «НыбжыкІэ Гварди» ишаа Денис Давыдовым кIеух зэхахъэм Ѣыхигъеунэфыкыгъ Урысыем и Къэралыгъо быракъ ыныбжь ильс 350-рэ зэрхъугъэм фэгъэхъыгъэ зэхахъэхэр игъэктольгыу шъолтырхэм зэррашыкIуагъэхэр. Быракъыр зээлахы ныбжыкІэхэм Москва

зэрэщахырэм узелплыкІэ уегъэгушо.

Адыгэ Республиком ибыракъеу жьобъо 12-р къызыхэлдыкырээр зэхахъэм

дахэу ныбжыкІэхэм щагъэбыйэтагъ.

Республикэм ия 28-рэ ильс «НыбжыкІэ Гварди» хэлэжьэшт, Урысыемре

Адыгейимрэ ябыракъхэр мамыр ѢылакІэм игъэпытэн фагъэбыйэтэштыгъ.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

ЧыIэр, унэжъэр, Къалытэжъых мэфэкІхэр...

Къалэм къыщыхурэ пстэумэ алтыпльэрэр ыкIи зынаа атезыгъетын фаер администрацием икъулыкыу зэфшхъафхэр ары. Аш пае иофыкIо агъэцакІэхэрэм заштегущыIэхэрэ зэхэсныхъохэр администрацием ренэу Ѣызэхашх.

Къимафэр къызэрблагъэрэм ыкIи унэхэм, еджапІэхэм, сымдажэхэм фабэр алэклагъэхъаным коммуналыщикхэм зызэртэрагъэпсхъагъэмкІэ зичэзу зэхэсныгъоррагъэжьагъ. Администрацием псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтымкІэ и Гъэлорышилпэ ишаа къалэм дэт еджапІэхэр зэкэ къимафэм зэрэфхъазырхэр къэзыушхъатырэ тхылхэр (паспортхэр) зэраратыгъэхэр къигитуагъ. Унэ зэтетхэри агъэфбэнхэм зэрэфагъэхъазырхэрэр, ахеми шIэхэу паспортхэр къазэраратыщхэр къихигъэштыгъ.

Къалэм Ѣыпсэурэ цыфхуу псэупIэ зимыIэхэмрэе зиунэхэр учIэсынкІэ Ѣынагъо хъугъэхэмрэ администрацием ынаа атыргъеты. ГүшүIэм пае, тызхэт ильсийм псэупIэхэр къирашэфынхуу унэгъуу 128-мэе субсидиехэр аратыгъ.

Аш фэдэ IэпIэгыу зищыкIагъеу, къэоным нэсигъеунэхъэм ачэс унэгъо ныбжыкІэхэр къихагъэшынхуу межведомственне комиссие шIэхэу зэхашщэт. Аш хэтхэм унагъохуу зиспэупIэ дэйхэр къакIухъашх, унэхэм язитет зэрэгшэшшт, хэбзэ IэпIэгыу зэрэштхэр агъэнэфштых.

Къалэм иурамхэр чэшырэ къызэррагъэнэфыкIэхэрэмре мы иофхэм хагъэхъон фауу зэрэштымрэ зэхэсигъом ѢытегущыIагъэх. Мыекуапэ хэхъэрэ станицеу Ханскэм идэхагъуухэр къызэррагъэнэфыщх шIыкIэр къыхахынхуу къулыкыу зэфшхъафхэм унашхохэр афашигъягъ.

Джащ фэдэу газ иофхэм апыль хъызмэтшIапIэу къалэм дэтхэр къалытэнхуу ыкIи атхынхуу тырауытагъ. Муниципалитетын къыхиубытэрэ чыгухэм зишын ашырагъэжьэгэе еджапІэхэр зэрэлтагъякIуатэхэрэм ыкIи къэклорэ ильсийм унэ зэтетхэу зишагуухэр зэтэрагъэпсхъашхэм япроектхэр игъом зэрэгшэхъазырхъщхэм атегущыIагъэх.

Къалэм Адыгэ Республиком и Мафэ зэрэпэгъо къыщхэм зыфигъэхъазырхуу, мэфэкIым хэлэжьэшт цыфхэм, хъакIэхэм яжэ.

Къалытэжъых

Чъэпьюгъум и 5-м Кавказ биосфернэ заповедникым хэс мэз шIыхъэхэм япчагъэ икъэлтыгъэхъохэрэм зэхашх.

Ахэр Кавказыр къэзыгъэдэхэрэ псэушхъэх. ШIыхъэхэр ильс мин пчагъэхэм тикушхъэхэм ашыпсэүгъэ ыкIи Кавказ биосфернэ заповедникым ихьатыркІэ джы къызэнсигъэм къызхэхъуухъэгъэ чыгIэхэм къахахэнхэ альэкIыгъ.

ЧыгIэ пстэуми ахэр зэрашымыпсэухэрэм къихекIеу Кавказ заповедникыр джыри амьгээнэфээ, шIэнэгъэлэхъэр мы псэушхъэхэр дахэр зыхэсирэе чыюпсыр зыфэдэр зэрэгшэшэнэурагъэжьагъ. Заповедникыр зэрээхашщу шIыхъэхэм япсэукIэрэ якIэхуумэнрэ альтилэнхэр аш иофышIэхэм япшэрыиль шIхъаалхэм ахалытэгъагъ.

Я 19-рэ ильсийм псэушхъэх инхуу заповедникым Ѣыпсэухэрэм, ахэм шIыхъэхери ахэтэу, яшыкIэзекIуакІэхэмрэ лусэу ашхырэмрэ зоологэу, биологическэ шIэнэгъэхэмкІэ кандидатуу Валентин Александровым зэригъэшшагъэх. Аш иофышIагъуу «Экология кавказского оленя» зыфиорэр 1968-рэ ильсийм

къыхаутыгъагъ. Непэ къызэнсигъэм заповедникым изоологхэм зызфагъазэрэр шIыхъэхэр аш къызэритхъягъагъэр ары.

ШIыхъэхэм ялтытэжъын шIэхэу къауухыщ, ахэм япчагъэхэр ильс къэс къыххэх.

Гъогур агъэкIэкIыщт

Краснодар икIэу Керчь нэс кIорэ автомобиль гъогухэм джыри зы къаххъошт. ПсэупIэу Ленинградскэр къуухъуу ар агъэпсыщт.

Краснодар краим иправительствэ гъогур зыгъэпсыщыр къыхихыгъах, ар акционер обществэу гъогухэмрэ аэроромхэмрэ зыширэ ыкIи зыгъэцкIэхъэрэр ары. ГъогукIэу агъэпсыщтим ишуагъэкIэ Тамань ыкIи Къырым лъэныкьом кIорэ автомобильхэм япчагъэ къызшыкIэшт, километрэ 60-кIэ гъогур нахь кIекI хуущт.

Иофшэнхэм сомэ миллиардрэ ныкьорэ атырагъэлодшт, гъогур къыххашт ильсийм ыкIэ нэс къауухынэу мэгүгъэх. Краим икIэу Керченскэ лъэмийджым уезищлэрэ фэшхъаф гъогухери аш щагъэпсыщтых.

Зыгъэпсэфаклохэм япчагъэхэр ильс къэс къыххэх. Адыгейим Ѣыпсэухэрэм Къырым нахь къыхахэурагъэжьагъ.

(Тикорр.).

Къупшъхэ зэртышхээр мэузхэм...

Ныбжыр хэкъятэ къес цыфым ипсауныгы кыщекъе. Анахъеу зыгъегумекъихэр ашыщ къупшъхэ зэртышхээр къеузыхеу кызэрэрагъажъэрэр. Врачхами, йэзэгъу уцхами яшуагъе къемыкъо зыхъукъе, «Іазэхэм» зафагъазэ, псы йэзэгъухэм алъехъу. Ахэм ашыщеу «народнэ санаториекъе» заджехэрэр къитпэмчыжъеу, Хыдыжъ пэблагъеу щи.

Хы Шуцэ یушъом зыщызгъэсэфынэу сыкъугъеу слъэгуанджхэм сывзрагъегумекъирэр синьбджэгъоу Валентин Ермаковыи ислоръагъ. Ежъым Хыдыжъ пэмчыжъеу къушхам «зыхъезыгъебильхъэгъе» «санаториес» цыфхэр «дикэкъе» заджехэрэр аш фэдэ узхэр зэрещагъехъуихэрэр къисфилотэгъа.

Мыекъуапэ дэклэу Туапсэ клоэр гъогум утетэу Апшеронскэр Хыдыжъе азыфагу итхэ псеупшхэу Спасовыим Красная гора зыфалорэмрэ къызызэунэкъекъе, мэзкэ пкэгъе къушхэ туаклехэм Хыдыжъ идэхагъе ашыольгъу. Джабгъумкэ мыжъо гьогоу хахъэрэм ыбгъухэм чыдаагъэр къызэрчашыщтыгъе вышхэмэр ар зэрагъахъоштыгъе гучу бакшхохэмра уашылокъе. Елан Лэгъо-Накъэрэ Фыщтре ядэхагъе уапашхъе къеуцо. Тыдэкъе улпъагъами, къушхээтхъяэхэм укауцуухъе.

Псыхъор зыдэшыи чыплем занкъеу узехъкъе, километри 6-къе санаторием унэсүшт, ар зыдэшыт чыплем Бычковая поляна Palo.

Синьбджэгъу къисиуагъэр шылыкъэмэ зъяунэфынэу, псы йэзэгъури къызэзгъельгъунэу але лъесэу аш сыкъогъагъ. Псыхъоу Хадажкъе заджехэрэм ыпшъекъе къызэгъажъыкъа фэтагынэмр угу къезыгъекъирэ минеральнэ псыр къызщечехърэ къушхъебгыр къесплтихъагъ. Гъэхъунэм пхъэмбгъухэм ахэшыкъигъеу къакъыриц ит, ахэм псыр арашлэгъеу уз зэфэшхъафхэр зиэ цыфхэр ашыхъхъе. Псым истырыгъе градус 35 – 45-рэ фэдиз мэхъу, уфаемэ, градус 50-ми нэбгъесэн пльэкъышт. Мафэм ахэм зэ узэрхъханэу щытыр, зыгу пытхэр зытло-зыщ таькикъ 15-рэ хэсэхүү мэхъу.

Псым пэблагъеу къихэсхыгъе гъэхъунэжъирем сэри «сипсэуплэ» щызгъэлэгъ. Чэцьирэ сыттельшиг хэлэтийгъе, Іанэр згъэпсыгъехъ, машо зэрэшьшт пхъехэр къэзгъеблэгъагъе. Сабгъукъе зышхъац фыржы хуягъе лы цыкъкум чыгъ къутэмэ гъуягъе инхэр щызрихъештгъехъ. «Арэу къарыушу илэмэ, мыш сыда щишээр?» — сэр-сэрэу зэслюжыгъе.

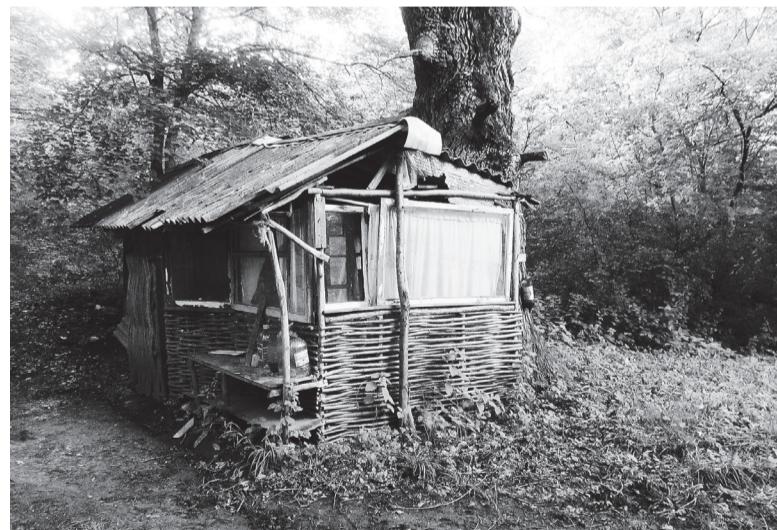
Ежъым сызеупчым, псы йэзэгъум ихъатыркэ ипсауныгъе зыпкэ зэрэригъеуцожыгъе, инсульт зэриагъе, иджабжъу лъэнэко зэрэшьтэу зэrimыгъэхъиештгъе къисфилотагъе. «Шынэнигъем илэшүгъе мыры зыщызэхэсшагъе, къаруу зыщызгъотыжъагъе, сэлкъэлэпкъэм псе къызашхэхъажъе. Джы сэ сыщэлэфекъе мы чыплем сыщыпсэущ», — къисиогъагъ аш.

Пчыхъэм машом тыкъерисэу

Псы йэзэгъум шуагъеу хэльхэм сакъепчагъ. Лыим къэбарыр чыжъеу къыщыригъижъагъ:

— Хыдыжъ иминераль псы йэзэгъум ятарихъ бэшлагъеу къеклокъы. Урыс лъэпкъеу мыш кыттыхъэгъажъэм псым ишуагъе я 19-рэ лъэшлэгъум ыгузэгъум къащегъэжъагъеу адьгэхэм (черкесхэм) къафалотагъеу щытыгъ. Ежъэм егъашлэм ар йэзэгъуялагъ. Хъатикье лъэпкъхэу мэзэм хэсигъэхэм псым пае алоштагъэхэр джырэ лъэхъаным къинесыжыгъе: «Уиаджал къесигъеу, ау упсаунэу уфаемэ, мы псым зыщыгъепски, аш щищ

ешуу – бэ бгъэшлэшт», «Щэм е сэшхом къыптыраштэгъе улгъагъ ары. Урыс геологэу Иван Губкинир темыр-къохъэпэ Кавказым чыдагъе къызщичлэпчышт щищ ешуу, пшхъе псынкэ хууцт, уигупшихъэр зэфэштыхъ.

Псы йэзэгъум афшынхафэу Хыдыжъ илэгъо-благъохэм ижъикъе къыщегъэжъагъе агъефедэштгъе ятлехэм афэдхэр мэшшохэм арызхеу къыщагъотыгъагъе. Ахэмкъе цыфхэм якъупшъхэ зэртышхэу зыщтыгъехъэр агъэхъузыгъеу, нэужым къэзэхъхеу мы чыплем газыимрэ я Институтэу Москва кыттыхъажыгъагъэхэм ахэр агъефедэштгъагъеу къаюжы.

Псы йэзэгъум якъебар зэ-

рагъешлэнэу зыфежэгъагъэхэр я 20-рэ лъэшлэгъум икъихъагъ ары. Урыс геологэу Иван Губкинир темыр-къохъэпэ Кавказым чыдагъе къызщичлэпчышт щищ чыплем залыхъузе, минеральнэ псы йэзэгъухэри кыттыгыгъагъэх.

1912-рэ ильесим итхыгъэхэм ашыщхэм къащёло чыплем зыщыгъахъэрэхъирэ псым «нарзанкъе» зэрэдхэхэрэр, ежъхэри аш зэршьохэрэр. Джы зэлъашлэгъе геологэу ыкъи шэнгыгъэлжъеу И. Губкинимы ыцэ чыдагъэмрэ газыимрэ я Институтэу Москва дэтым ехъы.

Хыдыжъ къыпышыль чыгыгъем зэфэмыдхэу минеральнэ

Ахэм анэмыкъеу псыхъоу Хадажкэ инэпкъхэр, мэз лъагъохъэр къаклухъех, къушхъехэм адэклияех, чыдагъе къызщычлашыщтыгъе чыплем зэрагъэльгъу, пчэжъые ешэх.

Пчыхъэрэ цыфхэр къэзэрэу-гъоих, мэгушыэх, къэбар гъэшлэгъонхэр къауатэх. «Народнэ санаториес» лылпъэрэ ыкъи ар щызыгъаэрэ Апшеронскэ щищ зэшхъэгъусэхэу Валентинэрэ Федорэрэ. Псы йэзэгъум къыпблэгъэ чыгъухэр агъекъабзэ. Хыдыжъ щыщхэу Николай Прядкинимрэ Карпо Трабизонянрэ зынбжъ хэкъотагъеу «санаториес» къаклохъэрэм яшуагъе арагъекъы.

Псы йэзэгъур къызэрхъорэ ваннэхэр щи мэхъу, зын нэбгыритуу, ятлонэрэм нэбгырищ зэдхэхъханхэ альэкъы.

Сэ шхъекъе санаториес ильесим то сэкю, тхъамэфэ зырызре сыкъеты. Псым зэригъэхъузыгъэхэр, узхэм зэрагъегумекъычыгъэхэр, къинеу альэгъугъэр зэхэпхы хъумэ, гур агъэзуы. Сыбъир, Темыр шьольырим, Заполярьем бэ къикыхъэрэр. Ахэмкъи, нэмькъхэу зилэжапкэ цыкъухэмкъи, пенсиену къыратырэмкэ псеухэрэмкъи псы йэзэгъур джэнэтэм фэд.

Ваннэ заулэмэ сахэсэгъ, минеральнэ псыми мэфэ заулэрэ сешуугъ. Къупшъхэ зэртышхэм узыр зэрахэкъирэр, псынкъе сыкъизэрхъуурэр зэхэсэшэ. Цыфьбэмэ псым ишуагъе къызэрхъялэр, яузхэр зэригъэхъузыгъэхэр къауатэхэу бэрэ зэхэхъыгъ. Мыш цыфхэм артритыр, ревматизмэр, гастритыр, нэгъум етагъе илэмэ, панкреотитыр, простатитыр щагъэхъуухъых.

Шьоуцыгъу узым ыгъегумекъхэрэр псы йэзэгъум ешъохээзэ шьоуцыгъур рагъэхъ. Зытхыцэ, зикъупшъхъехэр узэу къекъогъагъэхэм якуржъыхъэри ябэхъхэри агъэтылтыжыгъэхэу, альакъо тетхэу мэклохъых.

Народнэ медицинэр цыфхэм загъефедэрэр ильес миньбэ хъугъе, псым, мыжъохэм, йэзэгъу уцхэм акъуачэ цыфыр зыпкъ рагъэуцжы. Арышь, «дикэкъе» зэдхэхэрэ «санаториес» фэдээр чыопсым джыри къызэрхъэхэм угъэгушо.

Мыекъуапэ щыщхэу «санаториес» клохъэрэр палаткэхэм ачэччыех, ежъ-ежъырэу мэпшэрихъех. Зынбжъ хэкъотагъэхэр гъэмэфэ унэ цыкъухэу пхъэм хэшшыгъэхэм ашэпсэх. Нахъ чыжъеу къыкыгъэхэр Хыдыжъ дэт унэ хъаклэхъем къащууцх, псы йэзэгъум маршруткэхэмкъе маクロх. Машинэ унае зилэхэу Мыекъуапэ ыкъи районхэм къарыкъхэрэр ваннэхэм такъикъ 15-рэ ахэсихъш, агъэзжэхъ. Псы йэзэгъум щищ зыдэзышэрэри маклэп.

«Санаториес» къэлэдэсхэр нахъыбэрэ клохэу зырагъэхъэр 2008-рэ ильесыр ары. Мыекъуапэ къыщегъэжъагъеу псы йэзэгъум нэс километрэ 60 зэрхъуурэр.

Иван БОРМОТОВ.
Тхакло.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо программэу «Іэкіб къэралхэм ашыпсэурэ тихэгъэгогъухэу Адыгэ Республикэм къэкощыжь зыштоигъохэм Иэпилэгъу ятыгъэныр» зифилю 2019 — 2021-рэ ильесхэм ательятағъэм ехыллагъ

(Къызыкъэльыкъорэр чыртыгъум и 1-м къыдэкыгъэм ит).

Іэкіб къэралыгъохэм къарыкыжыхэрэм Урысые Федерацием игражданствэ зэраратырэр

2002-рэ ильесым жъоныгъуакъэм и 31-м аштэгъе Федеральнэ законэу N 62-рэ зытетэу «Урысые Федерацием игражданствэ зэраратырэм ехыллагъ» зифиорэм ия 14-рэ статья ия 7-рэ пункт диштэу Іэкіб къэралыгъохэм къарыкыгъэхэу, гражданствэ зимыгъэхэу Къэралыгъо программэм хэлажъэхэрэм, Урысые Федерацием ишьольырэу зышыпсэунхэу ежхэм къыхахгъэхэм ашатыгъэхэм къызэрыкъо шыкъэм тетэу, «вид на жительство» зифиорэр хэмтэу, зэрэпсэущтэе мыльтуу зэрялэр, урысыбзэр зэралулыр къезуушыхъатырэ документхэр арамыхылгэхэу Урысые Федерацием игражданствэ къаратын алькъыщ.

Къэралыгъо программэм хэлажъэхэрэм, аш иунагъо исхэу ежхэм къыгъухэу Урысые Федерацием ренэу щыпсэунхэу къэкощыжыхэрэм Урысые Федерацием игражданствэ къаратын зышыкъэльэхэрэхэу тхыльыр алэклагъахъэ зыхъукъе, нэмыкъ документхэм афэшхъафэу нэмькъ гражданствэу ялэр зэрэшгээзьеэрэ е нэмькъ гражданствэр щагъэзыеним иамал зэрэшмылээр къызыгъэшыпкъэхэ документыр арахылгээн фое.

Къэралыгъо программэм зэрэхэлажъэрэм къыдыхэлтигъэхэу ренэу Урысые Федерацием щыпсэунхэу къэкощыжыхэрэм игражданствэ зэрээблихъурэм ехыллагъэхэу лъэту тхыльым мэзищим къыкъоцл хэлжъэнхэу фое.

Іофшэнным икъэгъотынкъе, еджкэнимкъе, нэмькъ сэнхъат зэгъэгъотыгъэхэнмкъе, іепэлэсэнгъэм зыкъе гъээтыгъэнмкъе іэпилэгъу зэррафэхъухэрэр

2002-рэ ильесым бэдзэогъум и 25-м аштэгъе Федеральнэ законэу N 115-рэ зытетэу «Іэкіб къэралыгъохэм яцыфхэм правовой положение Урысые Федерацием щыралыгъохэм ехыллагъ» зифиорэм ия 13-рэ статья ия 4-рэ пункт диштэу Къэралыгъо программэм хэлажъэхэрэм, аш иунагъо исхэу Урысые Федерацием ицыфхэм афэдэу фитынгъэхэу ял іофашэнэу. Аш пae Къэралыгъо программэм хэлажъэхэрэм, іофшэн къязытыхэрэм иизын тхыль горэхэр агъехъазырынэу щитэп.

Программэм хэлажъэхэрэм, ахэм яунагъохэм арысхэу іоф зышэн амал зилэхэм іофшэнным икъэгъотынкъе іэпилэгъу афэхъурэр Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм іофшэн къафэзгъотырэ къэралыгъо къулыкъум и Гъэлорышланл.

Урысые Федерацием и Законэу 1991-рэ ильесым шышхъэум и 19-м аштэгъе N 1032-1-рэ зытетэу «Цыфхэм іофшэн Урысые Федерацием щагъэгъотыгъэхэнмкъе іэпилэгъохэм ехыллагъ» зифиорэм диштэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм іофшэн къафэзгъотырэ къулыкъум и Къэралыгъо программэм хэлажъэхэрэм, ахэм яунагъохэм арысхэу іоф зышэн зильэхъэтигъэхэм иишикъэгъэхэу фэло-фашэнэхэр.

Іофшэнным икъэгъотынкъе фэло-фашэнэхэр, ыүжкъе іофшланл аштэнэм алаа мыш фэдэ документхэр тихэгъэгогъу иэнхэу щит:

тихэгъэгогъу зышыцымрэ гражданствэу иэмрэ къезуушыхъатырэ документыр; іофшланлэу зытуутыгъэм къызыратыгъэхэу тхыльыр э аш ычылгээхэрэе документыр, нэмькъ тхыльхэу іофшэнмкъе оптитуу илэр къызыгъэшыпкъэхэхэр;

исэнхъаткъе іепэлэсэнгъэм зытетэу илэр къэзыуушыхъатырэ документхэр;

Къэралыгъо программэм зэрэхэлажъэрэр къезуушыхъатырэ тхыльыр.

Іофшэн лыхъухэу (ыпекъе іоф зышлахъэхэу) сэнхъат гъэнэфагъе зинмэхэр учтэй агъеуунхэм пae па-

спортэ гъэсэнгъэу ялэр къезуушыхъатырэ документхэмрэ ялэнхэ фое. Іэкіб къэралыгъуабзэкъе зэхэгъэуцогъе документхэр урысыбзэкъе зэрэдэзкъыжын фое. Ар тэрээзү зэрээрадзэкъыгъээрэ зэдэзкълаком илэпэкладэз зэрэшыпкъэмрэ нотариусым къыгъэшыпкъэжынха фое.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм іофшэн къафэзгъотырэ къэралыгъо къулыкъум и Гъэлорышланл фэгъэхъыгъэ къэбархэр, джащ фэдэу іофшэнным икъэгъотынкъе цыфхэм афызэхашэрэ фэло-фашэнэхэм яхылгээхэу къэбархэр Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм іофшэн къафэзгъотырэ къэралыгъо къулыкъум и Гъэлорышланл интерактивн порталэу <http://ugsznra@mail.ru> зифиорэм, АИС-у «Соотечественники» зифиорэм информационн порталэу <http://aiis.gov.ru> зифиорэм къарэхэх.

Медининэ, социальнэ фэло-фашэнэхэр зэррафэзэцкъе шыкъкъэр

Пкэ хэмтэй тхыльыр зышыкъумэнкъе фэло-фашэнэхэр зэрагъэцакъэхэрэм ехыллагъэ къэбархэр Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе и Министерстве социальнэ хэхъоньгъэмрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе учрежденихэу Адыгэ Республикэм іофшэнным социальнэ хэхъоньгъэмрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе и Министерстве къыфэзорышэнэхэрэр ари.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэр

социальнэ зышыкъумэнэхэмкъе хэлажъэхэрэм ахэм яунагъохэм арысхээрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе и Министерстве социальнэ хэхъоньгъэмрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе учрежденихэу Адыгэ Республикэм іофшэнным социальнэ хэхъоньгъэмрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе и Министерстве къыфэзорышэнэхэрэр ари.

«Вид на жительство» зифиорэм хэгъэгум пальэ горэкъе щыпсэунхэм

фытегъэпсихъэгъе іизын тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе и Министерстве

Къэралыгъо программэм хэлажъэхэрэхэу ахэм яунагъохэм арысхээрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе и Министерстве социальнэ хэхъоньгъэмрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе и Министерстве къыфэзорышэнэхэрэр ари.

«Социальны хэхъоньгъэмрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе и Министерстве социальнэ хэхъоньгъэмрэхэу тхыльыр зышыкъумэнэхэмкъе и Министерстве къыфэзорышэнэхэрэр ари.

«Физиопульмонологиекъе

республике гупчэр»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Кышьо-венерология» зышыкъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республике наркологиекъе диспансеры»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республике психоневрологическая диспансеры»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Адыгэ Республикэм псауньгъэр къэхъумэнэхэмкъе икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ къэлэцкъыкъули»;

Атлетикэ онтэгъур

Батырым тегъэгүгъэ

Дунаим атлетикэ онтэгъумкэ изэнэкъоку Тайланд щыкъуагъ.

Адыгэ Республика атлетикэ онтэгъумкэ спорт еджаплэу Чыркын Мухъарбый ыцэ зыхырэм зышызыгъесэрэ Родион Бочковыр килограмми 109-м нэс къэзийчэхэрэм якуп хэтэу илэпээсэнгъэ къягъэльгъуагъ. Шыкъеу рывокыр зегъэцакъэм щылыч кг 189-рэ къынтыгъ. Толчокым кг 225-рэ щыригъэкугъ.

Eklonlэгъуитгумки я 4-рэ чыплэхэр къидихыгъэх. Зэклемки килограмм 414-рэ къынтыгъ. Батырым Инэм зыщегъасэ, тренерэу Роман Казаковыр илаш. Р. Бочковыр Урысыем ихэшыгыкъыгъ командэ хэт.

Сурэтым итыр: **спортымкэ дунээ класс зийэ мастерэу Родион Бочковыр зэнэкъокъум хэлажъэ.**

Аппъэрэ купыр

Р. Мырзэр Краснодар щитльэгъущ

Сурэтым итыр: **Мырзэр Резуан.**

Хэгъегум футболымкэ иапшъэрэ куп хэт командэхэм я 11-рэ ешлэгъухэр ялагъэх.

«Спартак» — «Оренбург» — 1:2, «Краснодар» — «Арсенал» — 2:0, «Шыачэ» — «Ахмат» — 2:0.

ЦСКА-р бэрэ апэ итышти штэрэп. Аш нэмьикэу дъэшлагъорэр командэхэм ятренер шхъялэхэр зэблахъухэу зэрэфежьагъэхэр ары. «Спартак» итренер шхъялэу Олег Кононовыр илэнатэ лукъяжыгъ. Клубым илошишэй Сергея Кузнецовыр охтэ гъэнэфагъэм тренер шхъялэу щитышт. «Ахматын» итренер шхъялэу щитыгъэ Рашид Рахимовыр илэнатэ лукъяжыгъ. «Краснодар», «Химки», нэмьикхэм тоф ашызышлэгъэ Игорь Шалимовыр «Ахматын» итренер шхъялэу агъэнэфагъ.

Апэ ишьигъэхэр къызекъемыклоххэу тэлтытэми, «Спартак», «Арсенал», «Уфа», нэмьикхери

непэ чыплэу зыдэштихэм езэгъхэрэп. Зэнэкъокъур нахь гъешэгъон зэрэхъущтыр аш къеушхъаты.

Зэгъэшэнхэр

1. ЦСКА — 25
2. «Локомотив» — 23
3. «Краснодар» — 23
4. «Ростов» — 23
5. «Зенит» — 23
6. «Уфа» — 15
7. «Урал» — 14
8. «Арсенал» — 14
9. «Спартак» — 14
10. «Шыачэ» — 12
11. «Оренбург» — 11
12. «Кр. Советов» — 11
13. «Рубин» — 11
14. «Динамо» — 10
15. «Ахмат» — 9
16. «Тамбов» — 8.

Зичэзыу зэлжэгъухэр

5.10

«Рубин» — «Тамбов»
«Шыачэ» — «Кр. Советов»

6.10

«Урал» — «Зенит»
«Локомотив» — «Арсенал»
ЦСКА — «Ростов»
«Краснодар» — «Спартак».

«Спартак» Москва иешлаклоу Р. Мырзэр Къэбэртэе-Бэлъкъарым щаплуу, Урысыем футболымкэ ихэшыгыкъыгъэ командэ хэт. Нарт шаом адыгэ быракъир къирхакъеу, ыгъэбайбатэу пчагъэрэ тэлэгъуяа. Лъэлкъеу зыщыщир зыгъэлэпээрэ иешлаклоу игъэхъагъэхэм ахигъэхъонеу тыфэлъало.

Футбол. Ятлонэрэ купыр

Пчагъэр иешлакъэм дештэ

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Спартак» Налщиц — 1:1.

Ионыгъом и 28-м Адыгэ республикэ стадионым щизэдешшагъэх.

«Зэкъошныгъ»: Гиголаев, Хыагъур, Катаев, Омаров, Кирьян, Белов, Делэкъу (Кадимов, 61), Къонэ, Крылов (Шхъэлахъо, 80), Ещенко, Бабенко.

Зэкъош республикэхэм якомандэхэр сидигъу гъэшлэгъонеу зэдешшэх. Зичэзыу зэлжэгъум иапэрэ едзыгъо «Спартак» бысмыхэм якомандэ икъэлапчээ лэгугаор дидзи, 0:1 пчагъэр хүгъэх. Ятлонэрэ едзыгъом «Зэкъошныгъэр» нахьышоу щешлагъ, къэлапчээ лэгугаор дидзэнэу амалышуухэр илаагъэх. Тикомандэ ыпкээ ильягъэу «Спартак» иухумаклохэм ашыщ лэгугаор къызэкидзэжынэу зыфежъэм — къыдэхъугъэп. лэгугаор чэрэ-

гъузэ лъати, «Спартак» икъэлапчээ дэфагъ — 1:1.

Тиешлаклохэр аш ылжигаар шхъялэхэрэп апеклэ лъыкъотагъэх, хъагъэм лэгугаор радзэнэу чыплэшэй заулэрэ ифагъэх, ау пчагъэм хагъэхъонеу ялэпээсэнгъэ къыхыгъэп. «Спартак» тиухумаклохэр мымакъеу ыгъэгумэкъигъэх.

Адыгейим икомандэ изичэзыу ишлэгъу чыркыуум и 5-м Владикавказ щыкъюшт. Ешлакло дэгъухэмкэ зызыгъэпштэгъэ «Ала-

ниеу» апэрэ купым хэхъаным фэбанэрэм лукъэшт.

Я 11-рэ ишлэгъухэр

«Интер» — «Черноморец» — 3:5, «Урожай» — «Легион» — 1:1, «Мэшыкъу» — «Анжи» — 4:0, «Спартак» Вл — «Алания» — 0:4, «Динамо» — «Краснодар-3» — 3:0, «Махачкала» — «Волгарь» — 0:3, «Биолог» — СКА — 2:3.

ниеу» апэрэ купым хэхъаным фэбанэрэм лукъэшт.

Хэт тыдэшия?

1. «Волгарь» — 28
  2. «Алания» — 22
  3. «Зэкъошныгъ» — 21
  4. «Черноморец» — 21
  5. «Динамо» — 20
  6. СКА — 16
  7. «Махачкала» — 15
  8. «Спартак» Нч — 15
  9. «Мэшыкъу» — 14
  10. «Легион» — 13
  11. «Интер» — 12
  12. «Биолог» — 12
  13. «Краснодар-3» — 9
  14. «Урожай» — 7
  15. «Анжи» — 5
  16. «Спартак» Вл — 4.
- Я 12-рэ зэлжэгъухэр чьэпьюм и 4—6-м ялэштих.
- Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбай.

Хэутынум узцыкээтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр

18.00

Зыщыкээтхэгъэх уахътэр Сыхъатыр

18.00

Редактор шхъялээр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялээм игуадзэр Мэшлээко С. А.

Пшэдэкъыж зыхырэ секретарыр

Жакъэмикъо А. З.

Зэхэзыгъэр ыкъи къыдэзыгъэкъыр:

Адыгэ Республика м лъэпкэ Йофхэмкэ, Йэкъыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкээгъухэм адьрияэ зэпхынгъэхмкэ ыкъи къэбар жыгъэм иамалхэмкэ и Комитет

Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшия: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхыр А4-кіэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкэ 5-м емыхъухэрэ ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъяу, шрифттыр 12-м нахь цыкъунэу Ѣытэп. Мы шахъэхэм адимыштэрэ тхъгъэхэр редакцием зэкъегъэлжыхъ.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщыхъахытагъэр: Урысые Федерацием хэутын Йофхэмкэ, телерадиокъетынхэмкэ ыкъи зэлъя-Іэсикэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпээгъэшлэл, зэраушыхъатагъэх номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхъахытагъэр: ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкъэмкэ пчагъэр 4283
Индексхэр П 4326
П 3816
Зак. 2489